

ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

ქართული ენის ენციკლოპედია

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

სული დმერთს გული სამშობლოს

კათოლიკოს-პატრიარქი
აგბროსი ხელაია
150

გამოფენა იმართება

ჭყონდიდის მიტროპოლიტის პეტრეს (ცაავა) ლოცვა-კურთხევით

- 1861 7 ოქტომბერი ბესარიონ ხელაია დაიბადა მარტვილის რაიონის სოფელ ინჩხურში.
- 1871-1873 ოჩამჩირის პირველდანიყებითი სკოლა.
- 1873-1879 მარტვილის სასულიერო სასწავლებელი.
- 1879-1885 თბილისის სასულიერო სემინარია.
- 1887 ეკურთხა მღვდლად.
სოჭის მიქაელ მთავარანგელოზის ტაძრის მღვდელი.
- 1892 სოხუმის საკათედრო ტაძრის მღვდელი.
- 1893 სოხუმის საკათედრო ტაძრის კანდელაკი.
- 1894-1897 სოხუმის მთიელთა სკოლის სჯულის კანონის მასწავლებელი.
სოხუმის, ახალი ათონისა და ლიხნის საეკლესიო-სამრევლო სკოლების ზედამხედველი.
- 1896 გარდაცვალა მეუღლე კესარია მერჭულე.
- 1897-1901 ყაზანის სასულიერო აკადემიის სტუდენტი.
- 1900 აღიკვეცა ბერად და ეწოდა ამბროსი.
- 1902 სხვა სიძველეთა შორის აღმოაჩინა „მოქცევაჲ ქართლისაჲ“, ე. წ. ქვილიშური რედაქცია (XIV., H-600).
- 1903-1905 გადაასახლეს რუსეთში. დანიშნეს დონის ეპარქიის უსტ-მედევედევას სასულიერო სასწავლებლის ზედამხედველად.
- 1906 დაბრუნდა საქართველოში. დანიშნეს იოანე ნათლისმცემლის მონასტრის ნინამძღვრად.
- 1908 დადანაშაულებს ეგზარქოს ნიკონის მკვლელობაში და კვლავ გადაასახლეს რუსეთში – განაწესეს რიაზანის ეპარქიის სამების მონასტერში ნირვის ჩატარების უფლების გარეშე.
- 1910 გაამართლეს და ყველა უფლება აღუდგინეს, გარდა სამშობლოში დაბრუნებისა.
- 1910-1917 ნოვგოროდის გუბერნიის, სტარაია რუსას ნინამძღვარი.
- 1917 ჭყონდიდის ეპისკოპოსი, მიტროპოლიტი.
- 1919 ცხუმ-მედიელი მიტროპოლიტი.
- 1921 5 სექტემბერი აირჩიეს საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქად.
- 1922 7 თებერვალი საკათალიკოსო საბჭოს თანხმობით გაავაზანა მემორანდუმი გენუის საერთაშორისო კონფერენციაზე.
- 1923 12 იანვარი დააპატიმრეს და მეტეხის ციხეში გადაიყვანეს.
- 1924 10-19 მარტი პატრიარქ ამბროსისა და საკათალიკოსო საბჭოს წევრების სასამართლო პროცესი თბილისის ნაძალადევის მუშათა თეატრში.
- 1924 მოუხსნეს სასჯელი და ნირვის ჩატარების უფლება მისცეს.
- 1927 22 მარტი ჩაშოაცოლეს ეკლესიის მართვას.
- 23 მარტი გარდაიცვალა დილის 3 საათზე.
დაკრძალეს სიონის საკათედრო ტაძარში.
- 1995 18-19 სექტემბერი შეირაცხა წმინდანთა დასში ამბროსი აღმსარებლის სახელით. მისი ხსენების დღედ დანესდა 16 (29) მარტი.

ხელნაერთა ეროვნულ ცენტრში დაცული

საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქ ამბროსის

საარქივო მემკვიდრეობა

ხელნაერთა ეროვნულ ცენტრში დაცულია საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქ ამბროსის (ხელაია) პირადი არქივი. იგი 1978 წელს საისტორიო-საეთნოგრაფო საზოგადოებამ ხელნაერთა ინსტიტუტს გადასცა და მას შემდეგ ცენტრის საარქივო ფონდის მნიშვნელოვან კოლექციას წარმოადგენს.

ფონდი პატრიარქის ბიოგრაფიული და შემოქმედებითი მოღვაწეობის ამსახველ 342 საარქივო საქმეს შეიცავს. იგი აერთიანებს ქადაგებებს, სიტყვებს, მიმონერას, სამეცნიერო შრომებს და ფოტოკოლექციებს.

წმინდა ამბროსის შესახებ ძვირფასი მასალა მოიპოვება ხელნაერთა ეროვნული ცენტრის სხვა საარქივო ფონდებშიც, მათ შორის, ალექსანდრე ეპისკოპოსის (ოქროპირიძე), კათოლიკოს-პატრიარქების კირიონ II-ისა (საძაგლიშვილი) და კალისტრატეს (ცინცაძე), ასევე ვასილ კარბელაშვილისა და ექვთიმე თაყაიშვილის პირად არქივებში.

ხელნაერთა ეროვნულ ცენტრში დაცული მასალა მნიშვნელოვანი წყაროა როგორც საქართველოს ეკლესიის ისტორიის, ისე თავად პატრიარქ ამბროსისა და მის თანამედროვეთა ცხოვრების შესასწავლად. სწორედ ამ ხელნაერთებშია დაცული ის უტყუარი ცნობები, რომლებიც ოფიციალურ დოკუმენტებში ვერ ან არ აიხსება.

პროექტის დირექტორი

ბუბა კუდავა

სამუშაო ჯგუფი

გოჩა სანიძე
მინილ ქაპთარი
ლელა შურაძე
ანა ჭიშვილი

ტექსტები

ლელა შურაძე

დიზაინი

ილია ხელაია

ფოტოგადაღება

გიორგი კვაჭაძე
დომიტრი გურგენიძე

კონსულტაცია

ირინა გომონია
ნანა თარგამაძე
ესმა მანია
ირმა ხოსიტაშვილი

საორგანიზაციო საკითხები

მარიამ ელინაშვილი
გორანა შულიაშვილი
ანა შველიძე

ფოტო

ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

ამბროსი ხელიაძე, ვასილ კარბელაშვილის, ექვთიმე თავაძის ფონდის,
კორიონ II-ის, კალისტრატე ცინცაძის პირადი არქივები

ირაკლი მარხნიშვილის პირადი არქივი

ანა კლდიაშვილის პირადი არქივი

ლუარსაბ ტომონიძის პირადი არქივი

ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი.

მ. აღმოსავლეთის 1/3

0193 თბილისი

საქართველო

www.manuscript.ge

ნ64/1459

PX 46957